

Ovzduší a zdraví (5.část) nádorová onemocnění

Vážení čtenáři,

Krajská hygienická stanice Moravskoslezského kraje se sídlem v Ostravě Vám po kratší přestávce předkládá další článek z cyklu „Ovzduší a zdraví“, tentokrát na téma nádorová onemocnění.

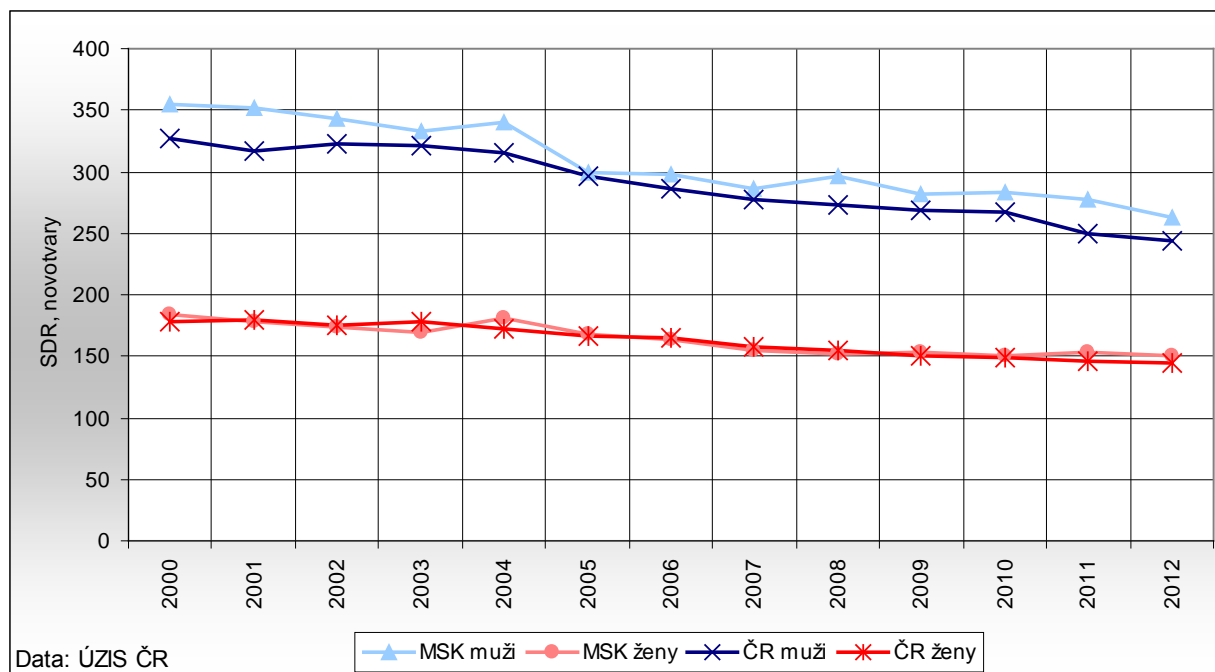
Nádor může vzniknout v jakékoliv tkáni. Příčina jejich vzniku spočívá ve ztrátě kontroly organismu nad dělením buněk. Nádorová onemocnění jsou v ČR druhou nejčastější příčinou smrti. Ročně umírá na tento typ onemocnění více než 27 tisíc osob.

Na vznik nádorových buněk a jejich následný rozvoj má vliv celá řada faktorů. Za nejvýznamnější lze považovat faktory, které utvářejí způsob života – životní styl. Jedná se například o stravovací návyky, kouření. Do této skupiny patří i nadměrná psychická zátěž a stres, které mohou oslabit imunitní systém. Významným faktorem jsou genetické dispozice. Vliv životního a pracovního prostředí se projevuje expozicí ultrafialovému záření, plísním, chemickým látkám, které jsou obsaženy v ovzduší, ve vodě pocházející z přírodních zdrojů nebo z činnosti člověka (těžké kovy, aromatické uhlovodíky apod.). V případě nádorových onemocnění se zcela zásadním způsobem uplatňuje úroveň zdravotnických služeb a lékařské péče, zejména prevence.

Jedním z nejvýznamnějších zdravotních ukazatelů je tzv. standardizovaná úmrtnost (SDR). Je charakterizována jako teoretická intenzita úmrtnosti v reálné populaci přepočítávaná na 100 000 osob ve vztahu k věkové struktuře populace.

Standardizovaná úmrtnost na zhoubné novotvary celkem – zdroj ÚZIS

	MSK		ČR	
	muži	ženy	muži	ženy
2000	354,3	184,3	326,6	178,6
2001	351,7	177,9	317,3	179,0
2002	342,5	174,4	323,2	175,3
2003	333,4	170,0	321,0	177,4
2004	340,4	180,7	315,1	172,9
2005	299,1	167,8	296,7	166,0
2006	298,4	163,2	286,8	164,9
2007	286,3	155,4	277,5	157,0
2008	296,5	152,4	272,8	155,2
2009	281,7	153,0	268,9	150,7
2010	282,6	150,5	266,9	149,5
2011	277,1	152,7	249,2	146,4
2012	262,1	150,2	243,2	145,0

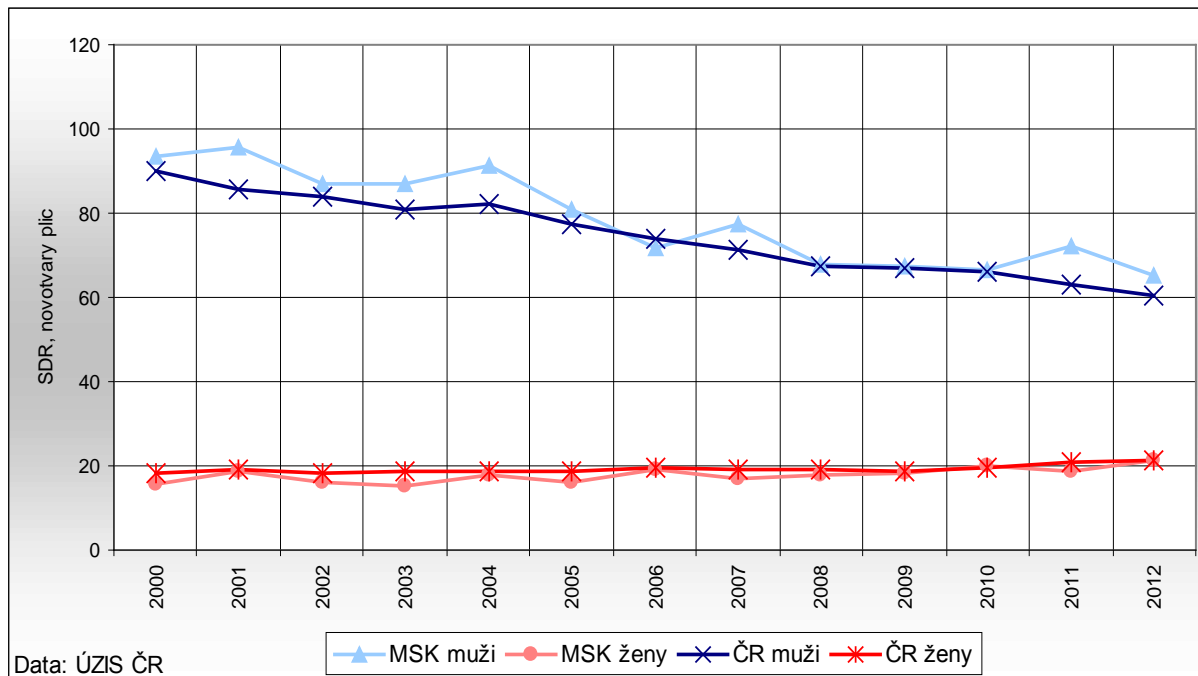

V případě standardizované úmrtnosti z hlediska nádorových onemocnění zaznamenáváme z dlouhodobého hlediska v MS kraji mírný pokles, výraznější u mužů. U žen je od roku 2002 situace v případě MS kraje a ČR srovnatelná.

V souvislosti s ovzduším je nejvýznamnějším zdrojem expozice cizorodým látkám dýchací soustava. Rakovina plic a dýchacích cest patří mezi nejčastější druhy nádorových onemocnění, zejména u mužů.

Standardizovaná úmrtnost na zhoubné novotvary průdušnice, průdušek a plic (C33, 34) – zdroj ÚZIS

	MSK		ČR	
	muži	ženy	muži	ženy
2000	93,3	15,7	90,2	18,2
2001	95,7	18,7	85,8	19,1
2002	87,0	16,3	84,1	18,2
2003	87,1	15,1	81,0	18,9
2004	91,1	17,8	82,1	18,6
2005	81,0	15,9	77,2	18,8
2006	71,8	19,2	73,8	19,7
2007	77,5	16,8	71,3	19,1
2008	67,9	18,0	67,6	19,3
2009	67,4	18,1	67,0	18,9
2010	66,7	19,8	66,2	19,5
2011	72,1	18,5	63,0	20,7
2012	65,3	21,2	60,3	21,2

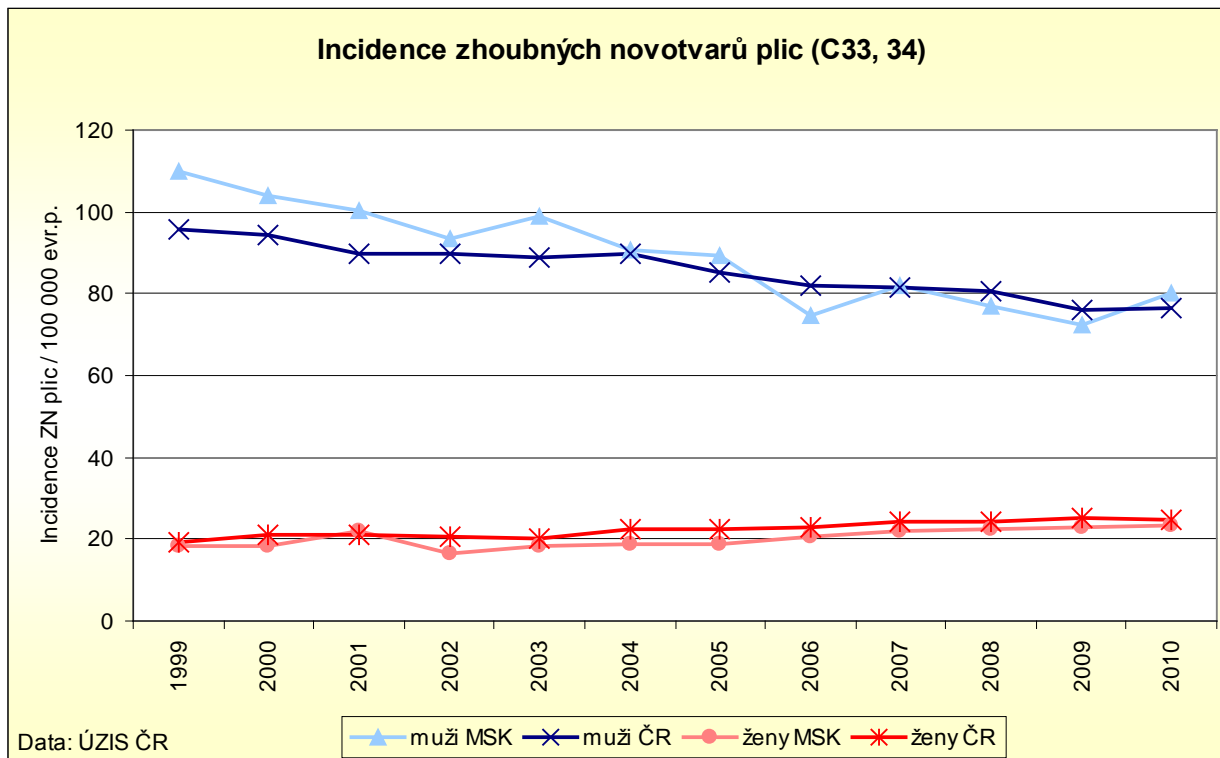

Z tabulky a grafu vyplývá, že standardizovaná úmrtnost na zhoubné novotvary dýchacího ústrojí u mužů v MS kraji je mírně vyšší než v rámci celé České republiky. Z dlouhodobého pohledu se situace vyvíjí pozitivně, zaznamenáváme pokles. U žen je úmrtnost v MS kraji srovnatelná s ČR, tendence je naopak nepříznivá, dochází k pozvolnému mírnému nárůstu.

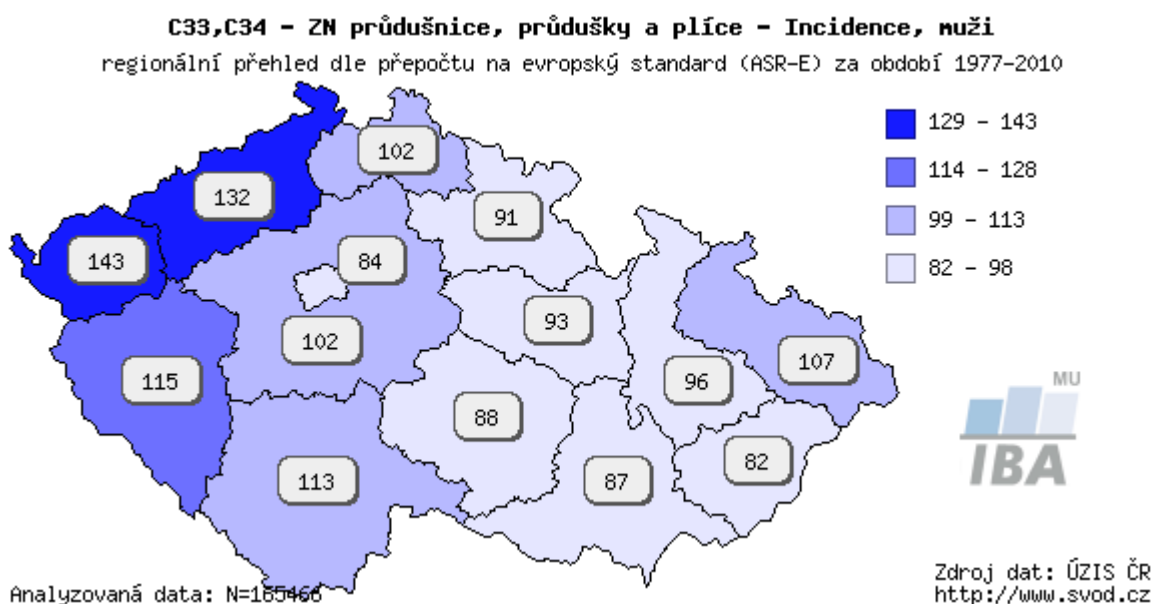
Incidence zhoubných novotvarů průdušnice, průdušek a plic (C33, 34) – zdroj ÚZIS

Incidence znamená podíl počtu nově hlášených nemocných jedinců (nových případů) za dané časové období a počtu všech jedinců ve sledované populaci. Charakterizuje dynamiku onemocnění v populaci.

	muži		ženy	
	MSK	ČR	MSK	ČR
1999	109,7	95,7	18,2	19,1
2000	103,9	94,3	18,3	21,2
2001	100,2	89,9	22,0	21,1
2002	93,4	89,8	16,7	20,7
2003	98,9	88,9	18,5	20,3
2004	90,8	89,6	18,8	22,6
2005	89,3	85,4	18,7	22,5
2006	74,8	81,9	20,6	23,0
2007	82,1	81,5	22,2	24,2
2008	76,9	80,8	22,3	24,2
2009	72,2	76,2	23,1	25,1
2010	80,0	76,7	23,2	24,6

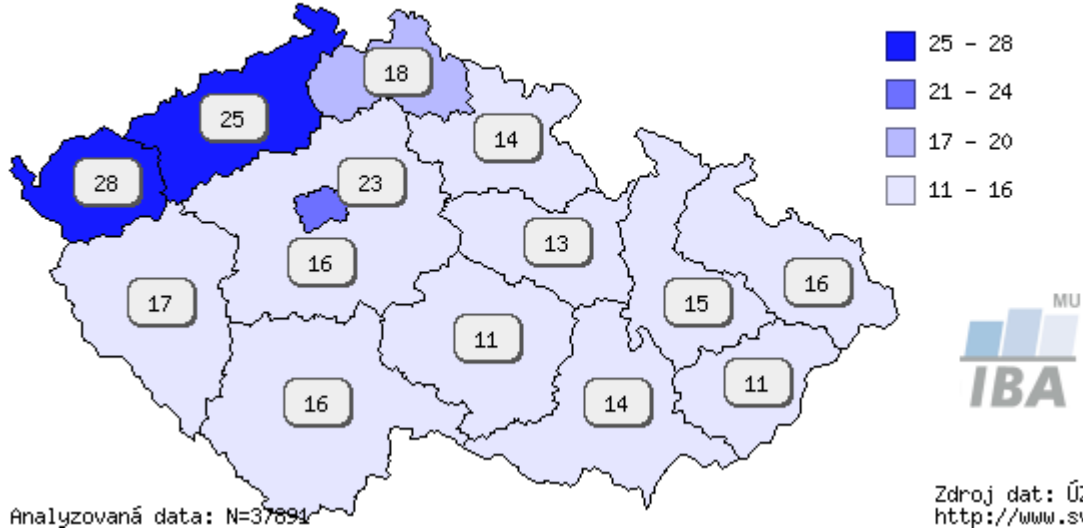

Incidence zhoubných nádorů dýchacího ústrojí potvrzuje situaci, která již byla popsána v případě standardizované úmrtnosti na tento typ onemocnění. U mužů v MS kraji je od roku 2004 srovnatelná nebo mírně nižší než v rámci celé ČR. V dlouhodobém vývoji incidence zaznamenáváme pokles. Naopak u žen je v MS kraji i v ČR tendence nepříznivá, dochází k pozvolnému nárůstu incidence.

C33,C34 - ZN průdušnice, průdušky a plíce - Incidence, ženy

regionální přehled dle přepočtu na evropský standard (ASR-E) za období 1977-2010

V kartogramech je uvedena situace v ČR dle jednotlivých krajů za období 1977 až 2010. MS kraj se jak v případě mužů, tak u žen řadí z hlediska incidence k celostátnímu průměru.

Následující příspěvek tohoto cyklu se bude zabývat alergiemi.